

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

Post pra[n]diu[m]: de pietate defunctis exhibe[n]da. Sermo. xlvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

perlatū torques cingētes collū: et filia.
 Tunc in ecclesijs dei mala plurima p-
 petrant. Tunc insitāt hoies p̄hibitis
 ludis. Tūc mulieres choreis vocant et
 dissolutionib⁹. Propterea dicit de conse.
 di. iij. c. irreligiosa. Irreligiosa p̄suetu-
 do est quā vulgus p̄ sc̄toꝝ solēnitates
 agere p̄suevit. Populi q̄ deberent offi-
 cia diuina attendere: saltatōib⁹ turpi-
 bus inuigilāt: cātica nō solū mala ca-
 nētes: sed etiā religiosoz officijs p̄stre-
 punt. Sūt et alia plurima q̄ cōmitti so-
 lent t̄pibus deoz sanctis dicatis: Nos
 nō conemur ab illis oib⁹ abstinere: so-
 lennitatesq̄ sacras reuerēter ac debite
 celebrare: sicq̄ impetrabim⁹ in hoc se-
 culo dei grām: et in futuro sempiternaz
 gloriā: ad quā nos ille perducatur q̄ uiuit
 et regnat in secula seculoz. Amen.

¶ Dominica Letare. de pietate quā vi-
 ui exhibere debent mortuis ac defun-
 ctis.

Sermo. xlvij.

Acepit ergo

iesus panes et cū grās
 egisset distribuit discū-
 bentib⁹. Scribunt hec
 verba Job. vi. et i euan-
 gelio hodierno. Qui de celo descēdit i
 vterū n̄ginis sola charitate mot⁹: ipse
 verbo pariter et exēplo docuit nos sup
 oia erga n̄ros primos beniuolentiaz:
 pietateq̄ seruare. Ecce i p̄optu est sa-
 cra lectio euāgelica in qua narratur q̄
 benigne: q̄demēter famelicā turbam
 xps p̄auit in deserto. Nos nō si regni
 ei⁹ ac beatitudinis voluerim⁹ partici-
 pes esse debem⁹ quātū possumus pri-
 moy nostroz indigentia: miseriq̄ res-
 leuare. Quā autē circa defunctos multi
 sunt inhumani atq̄ crudeles: cū in su-
 periorib⁹ dixerimus de mīa viuīs exhi-
 bēda: iccirco in p̄senti sermone de pie-
 tate q̄ mortuis atq̄ defunctis debetur
 erimus locuturi. Distinguem⁹ nō hāc
 in tres partes principales.

Prima dicit sepulture exhibitio.

Secōda testamētoꝝ executio.

Tertia suffragioꝝ cōicatio.

¶ De defunctorū corpora sunt sepeliē-
 da: et qualis ecclesiastica sepultura p̄desse
 potest vel obesse.

Capitulum. f.

¶ Prima pars pietatis q̄ debet
 defunctis dicit sepulture exhi-
 bitio: et p̄ hui⁹ declaratione
 tria dubia sunt disputāda.
 Primū vtrū defunctorū
 corpora sint sepelienda.

Secundū vtrum profit morientib⁹
 ecclesiastica sepultura.

Tertium vtrū obit in peccato mor-
 tali decedentibus.

¶ Circa primū dubiū possit aliquis ar-
 guere q̄ corpora defunctorū nō sunt se-
 peliēda. Nā dicit Vergil. Facilis ias-
 tura sepulcri. Et Sen. de remedijs for-
 tuitoꝝ. Si nihil sentio non p̄tinet ad
 me iactura corporis in sepulcro. Et idē
 in lib. de trāquillitate animi minabatur
 Theodoro p̄ho mortē i sepultā. Cui re-
 spondet. Sanguis in tua p̄tate est: sed
 te ineptum dico si puras mea interesse
 supra terrā an infra putrefieri. Inquit
 etiā Tullius in q̄stionib⁹ tusculanis: q̄
 Socrates et Anaxagoras crediderunt
 sepulturas superuacuas: nihilq̄ mali
 atq̄ inhonesti esse iacere cadauer squa-
 lidū abiectū et inhumatū: quē ritū ser-
 uabāt Caspij oēs: Diogenes insup. Ci-
 nicus iussit se inhumatū p̄ici volucris
 bus canib⁹: et feris dicēs: Quid ferarū
 mihi nil sentienti oberit laniatus. Res-
 fert adhuc Eusebi⁹ li. f. de euāgelica p̄-
 paratio: q̄ hircani rapacis gnis amb⁹
 p̄icere defunctorū corpora p̄sueuerūt.
 ¶ Sed h̄ tales dānatos mores: inhu-
 manasq̄ sentētiās est ois scriptura tā
 sc̄toꝝ q̄ moralium p̄hoꝝ. Un̄ Sen. xxiij.
 laudat de pietate Ab: aā qui sepeliuit
 Sarā mortuā in hebron in terra chas-
 naan: et sepeliuit eā in spelūca agri. Et
 Sen. xxy. et. xij. q. ij. c. hebron dicit: q̄
 Isaac et Ismael sepeliuerūt Ab: aā i spe-
 lūca duplici. Et Sen. xlix. Jacob in ex-
 tremovite b̄ndictioe data filijs suis p̄-
 cepit eis dicēs: Ego p̄gregor ad pplm

Dominica Letare.

meū. Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici quae est in agro hebraeo in terra chanaanā quam emit Abrahā. Et Joseph ultimo habet: quasi eo mortuo sepelierunt eum filii israel in finibus possessionis suae. Ibidem etiam habet quasi ossa Joseph quae tulerunt de egypto sepelierunt in sicheem: et quomodo Eleazarum filium Aaron sepelierunt in gabaad fratres et filii eius. Et iudicum. xv. fit mentio de sepultura Sansonis. et. i. Reg. xxv. de sepultura Samuelis. et. i. Paral. ix. de sepultura Salomonis. et. i. Machab. ix. de sepultura Iude machabei. et. ii. Reg. ij. dixit David viris Jabes Galaad quae sepelierat Saul. Benedictivos a domino quae fecistis mihi hanc cum domino vestro Saule et sepelivistis eum. Et. xxi. dist. decretorum. c. nunc autem in glo. dicitur: quod si quis mandaret corpus suum non sepeliri: quod et fecit Marcellinus papa in derestationem idolatrie commisit: non est implendum. Et Valerius lib. v. rubrica de ingratis reprehendit athenienses quae Melchiazes in carcere mortuum sepeliri non permisissent: nisi Lyimo eius filius carcerem pro eo intrasset. Unde Valerius ait: Nec te Lyimo silentio inuoluam: quoniam patri tuo sepulturam voluntariis vinculis emere non dubitasti. Et idem Valerius lib. i. rubrica de somniis narrat qualiter Symonides poeta peregrinatus cum navis in qua erat appulisset ad littus et corpus inhumatum iacens vidisset: sepulture mandavit. Huiusmodi beneficio is qui sepultus fuerat motus nocte sibi in somnis apparuit: eumque ne primo die nauigaret monuit: quod somnio parens in terra remansit. Illi vero qui inde recesserant nauigantes in eius aspectibus percussis et fluctibus absorpti sunt et suffocati: et ipse letatus est qui vitam suam magis somnio quam nauim commiserat. Et idem Valerius lib. v. rubrica de humanitate: commendat Lesarem quae caput sui hostis Pompei sibi pro regem egypti destinatum honorifice cremari: et sepeliri fecit. Ibidem etiam laudat Danni balē qui successit tres romanos Pau-

lum Brachum et Marcellum hostes ipsi honorifice sepelivit. Quae Respondeo est ergo ad dubium propositum secundum Ricch. in iij. dist. xlv. quod defunctorum corpora sunt sepelienda propter tria. Primo propter astruendam resurrectionem futuram: propter quam Paulus mortuos vocat dormientes. Et ergo subleuet spes ad resurrectionem vere faciendam corpora sepulture tradunt. Secundo corpora sepeliuntur propter amouendum horrorem. Unde Quintilianus lib. v. declamationum ait: ad operiendam feditates subtrahendū dolo materiam: mortuus vivit in causa sepelitur. Tertio corpora defunctorum sunt sepelienda propter meritacionem: et illa sepeliētes propter misericordiam mereantur. Propter haec omnia Augustinus li. i. de ciuitate dei. c. xij. ait: Non sunt reprehēda et abijēda corpora defunctorum maxime quae iustorum atque fidelium: quibus tanquam organis vasis ad omnia opera bona: sancti spiritus est spiritus. Si enim paterna vestis et amulus ac si quod homini tanto carius est potestis: quanto erga parentes maiores erunt affectus: nullo modo ipsa spernenda sunt corpora: quae vix multo familiaris atque coniunctius quam quilibet indumentum gestamus. Nec enim non ad ornatum vel adiutorium quod adhibetur extrinsecus: sed ad ipsam naturam hominis pertinet. Unde et antiquorum iustorum funera officiosa pietate curata sunt: et erecte celebrata: et sepultura puius. Ipsique dum viverent de sepeliendis: vel etiam transferendis suis corporibus filiis mandauerunt. Et Tobias sepeliendo mortuos deum promeruisse teste angelo commendatur. Ipse quoque dominus die tertia resurrecturus et religiose mulieris bonum opus predicat predicandumque commendat: quod vinctum precosum supra membra eius effuderit: atque hoc ad eum sepeliendum fecerit. Et laudabiliter commemorant in euangelio quae corpus eius de cruce acceptum diligenter atque honorifice tegendum: sepeliendumque curarunt. Nec Augustinus. Quae secundum dubium erat: vixit propositum in charitate morientibus ecclesiastica

sepultura. Quorum de his q̄ habent ali
quod purgabile: Et respondet Ricb. q̄
non per se: sed p̄ accidēs: et hoc triplici
rōne. ¶ Prima ratio est p̄pter inspicie
tiū excitationē in quātū sc̄lz inspicien
tes sepulturā memoriā retinent defun
ctorū et pro eis orant. Et Aug. li. de cu
ra pro mortuis agēda ait: Adnomen
tū eo q̄ moneat mētē: id est admoneat
nūcupat. Vnde Greg. lib. iij. dial. Pe
tro enī interrogāti et dicenti: Putamus
ne animabus eorū aliqd̄ p̄desse posse si
mortuorū corpora in ecclesijs fuerint se
pulta: Respondet: cū grauiā pctā non
deprimūt hoc p̄desse mortuis si in eccle
sijs sepeliānt q̄ eorū primi quoties ad
eadē sacra loca hūemunt suorū quoq̄
sepulcra aspiciūt recordant: et pro eis
dño preces fundunt. Nā quos peccata
grauiā deprimūt nō ad solutionem: s̄
potius ad maiorē dānationis cumulū
eorū corpora in ecclesijs ponuntur. hec
ille. ¶ Sc̄da ratio est p̄pter ministroꝝ
ecclesie orationem: q̄ illi q̄ ecclesie ser
uiūt tenent ceteris paribus p̄ illis fre
quentius et specialius orare. ¶ Tertia
ratio est p̄pter sanctorū deuotionē. Cre
dendū nāq̄ est q̄ sc̄ti illi: ad quorū ho
norē fabricata est ecclesia: orant pro eo
qui sepelitur in illa vel eius cimiterio
propter reuerētīā deuotionē ipsiū eli
gētis sepulturā bide. Et Aug. xij. q.
ij. c. non estimem. ait: Qd̄ nō q̄s apud
memorias martyrum sepelitur: hoc tñ
mihi videtur prodesse defuncto: vt cō
mendans eum martyriū patrocinio af
fectus p̄ illo supplicationis augeatur.
¶ Notandū tñ circa electionē sepultu
re q̄ quilibet adultus cōpos sue men
tis libere pōt vbiq̄q̄ voluerit in loco
magis religioso eligere sepulturā. Et
Briatian. xij. q. ij. c. Unaqueq̄. S. ecō
tra. in fine. ait: Vbi quisq̄ tumulādus
fit involūtate eius p̄sistit. Excipiuntur
religiosi qui non possunt sibi eligere se
pulturam sed in suis monasterijs et ec
clesijs sepeliunt nisi qñ moriunt essent
adco remoti a monasterijs sui ordinis

q̄ nōn possent cōmode depositari ad
illa quia tunc possent eligere: et eodez
c. religiosi. lib. vj. Impuberes etiā non
possunt sibi eligere sepulturā: sed parē
tes eorū possunt eos sepelire vbiq̄q̄
voluerint si consuetudo terre hoc ha
beat. als nō. et de sepul. c. in nostra. in
ter. et in glo. et in. c. de vxoze. in glo. In
super q̄ non est cōpos sue mentis non
potest eligere sepulturam. et de succes
ab intesta. c. cū dilectus. Et nō si nō
elegit sepulturā sepeliri d̄s vbi sepult⁹
est suus marit⁹. Et si plures habuit se
peliri debet vbi sepultus est vltim⁹. Et
licz multa dicātur de sepulture electio
ne: tñ multum statuerit consuetudini: vt
dicit Ricb. vbi. s. Potest etiam q̄s eli
gere sepulturam in loco minus religio
so dimissa antiqua. vt patet et eodē li.
vj. c. cum quis. ¶ Tertium dubiū erat:
vtrū obsit ecclesiastica sepultura in pec
cato mortali descendētibz: q̄ dicit
xij. q. ij. c. quibus. et. c. cū grauiā. Im
p̄ius nocet i loco sacro sepeliri. ¶ Respō
det Ricb. q̄ impio non nocet ecclesia
stica sepultura: nisi in quantum hanc
sepulturam sibi indignam propter hu
manam gloriam procurauit. S̄z quid
dicemus de sumptibus et expēsis que
fiunt in funere etiam honorū et in char
itate morientis. Nonne melius esset
si darentur pauperibus et indigentibz
q̄ sic illas exponere ad quandaꝝ quasi
pompa et inanem gloriā: Respon
det Richardus vbi. s. q̄ pōpa ereq̄a
rum si fiat s̄m consuetudinem patrie
non cum nimio excessu non est reprehē
sibilis. Quinimmo facit ad consolatio
nē viuorū et subleuationē spei ad resurre
ctionē futurā. Non enī tenet hō de ne
cessitate facere oē bonū qd̄ p̄t. Faciēs
aut̄ sumpt⁹ in sepultura q̄s possit alibi
melis collocare: nō facit eos inquantū
est opus min⁹ vtile: s̄z inquantū vtile.
¶ Notādū tñ q̄ nō debēt i ecclesijs seu
cimiterio vel loco sacro iscripti sepe
liri. ¶ P̄io null⁹ infidelis nec iude⁹: nec
paganus nec hereticus: vt p̄t de cōse.

Dominica Letare.

dist. 5. in. c. ecclesiaz. 7. c. sequenti. 7. xliij. q. ij. c. sane. Et si sepulti essent tales in ecclesijs debet exhumari et poni extra. **¶** Secundo interdicitur sepultura ecclesiastica morienti in torneamento. Et exponit Host. etiam si quis ibi vulnus letale accepit: licet postea supervixerit: qui quis peniteat 7 ei eucharistia non negatur: carebit tamen ecclesiastica sepultura. Et de torneamento. c. 5. Hoc tamen de illo intelligitur qui venit causa exercendi se in torneamento. Et etiam hinc Guilhelmus de armigeris eorum qui eis in armis seruiunt. Et de torneamento. c. ij. Secus de astantibus cum curiositate. **¶** Tertio prohibetur sepultura his qui seipsum occiderunt: ut patet. xliij. q. ij. c. quibus. 7. xliij. q. v. c. placuit. Quod intelligendum est hinc Guilhelmus: si interfecerunt se ex desperatione vel iracundia. Secus si 7 fortuitate et hinc. **¶** Et in. c. ex parte. ij. Et de sepul. dicit Bernardus. Quod si quis propter fugam precipitaret se in aquam: quod inde sic crederet evadere non imputatur ei etiam si contrarium eveniat. **¶** Quarto negatur sepultura ei de quo certum est et manifestum non fuisse confessum vel non communicasse semel in anno. Et de penitentia. c. ois. Et hoc intellige nisi in articulo mortis signa contritionis et hinc emendationis ostendant. **¶** Quinto expellitur a sepultura ecclesie monachus qui reperitur propter in fine vite quod dicitur in sterquilino sepeliri. Et de statu monacho. c. super quodam. **¶** Sexto blasphemus dei si moriatur absque penitentia postquam blasphemaverit non sepelitur in loco sacro. Et de maledictis. c. ij. **¶** Septimo generaliter dicitur notorium peccatum: si moriatur absque penitentia in ipso mortali peccato privandus est ecclesiastica sepultura. xliij. q. ij. c. non estimemus. Ad peccatum autem contritionem alius cuius peccatum morientis sufficit unum testis. xvij. q. vj. c. quod receditur. Item interdicitur sepultura ipse interdictis illis de illo loco ubi est positum interdictum dum durat. **¶** Item excoicatis excoicatione maior in illa morientibus: et etiam minoribus hinc Guilhelmus. quoniam hoc est notorium. Sunt et alia

multa circa hanc materiam que id dimittemus: quod non est necessarium ut populus percipiat. Sacerdotes autem et curati: qui talia debent habere scientiam videant titulum de sepul. lib. ij. 7. vj. decretalium. Sed hanc partem concludere volentes: dicimus quod magna est pietas satis commendabilis de functionum corpora sepelire. Vnde preterea que dicta sunt laudat et magnus Alexander: qui ut. Q. curtius refert inuentorio dario a suis derelicto vulnerato et extincto in vehiculo viso corpore fudit lacrymas: fecitque eum more regio sepeliri. **¶** De executione testamentorum 7 de dilatio eorum preiudicat animabus testatorum si sint in purgatorio. Capitulum ij.

Et una pars pietatis de functionibus testamentorum executione. In quo adhuc tria dubia occurrunt declaranda.

Primum utrum testamentum possit infringi.

Secundum utrum executores teneantur statim illa exequi.

Tertium utrum dilatio executionis preiudicet anime testatoris.

¶ Ad primum dubium posset aliquis arguere quod nullum testamentum sit infringendum. Nam ut scribitur ex de testi. c. iudicate voluntas testatoris de quibus oia adimpleri. Sed testamentum continet ultimam voluntatem testatoris: ergo etc. 7. xvj. q. i. c. consideratio. **¶** Consideratio ecclesie utilitatis hoc postulat ex iusta dispositione testamenti servandum arbitrium esse. Sed contra est quod habet. xvj. q. i. in. c. admonere. ubi Gregorius ait: Admonere te volumus ne pie defunctorum voluntates tua quod absque remissione cassent. Ibi dicitur glo. super verbo pie. secus si sunt iniuste: ergo testamenta iniusta sunt infringenda. **¶** Respondet Ricardus in. dist. xlv. quod aut testamentum est rationabiliter factum: ita quod non sit contra equitatem iuris naturalis nec divini nec positum: et tunc nullo modo est infringendum. Aut testamentum est irrationabiliter factum: et tunc licet est et debitum illud infringere. Est autem testamentum irrationabile triplici ratione.

Primo ratione testatoris.

Secundo ratione rei testate.

Tertio rōne modi testadi.

¶ Primo rōne testatoris: cū scz non pōt facere testamentū. Nā neqz episcopus neqz religiosus: neqz fatuus pōt facere testamētū. Dicit tñ Ricb. qz ep̄s aut habet bona que sibi puenerunt ex hereditate vel artificio aut doctrina anteq̄ esset episcopus. Aut nō hz nisi redditus ecclesiasticos et mobilia q̄ sibi ex illis redditibz puenerūt. De primis bonis qz p̄puetas illoz est sua pōt licite facere testamentū. ep̄ de testa. c. qz nos. r. c. relatum. r. rñ. q. s. c. ep̄i. Si tñ ep̄s ecclesiam leserit: dānum ecclesie debet de rebz eius resarciri: et de residuo si qd fuerit testari pōt. De redditibus aut̄ ecclesiasticis et de mobilibus que post sui cōsecrationē acquisierint ep̄i: qz talia dicuntur cōsecuari eidē ecclesie: cuius ratio est: qz que intuitu seu cōsideratū ecclesie receperunt illoz bonorum p̄puetas sua nō est: sed illoz sunt tñ dispensatores et administratores nō possunt facere testamentū. Et quis de rebz ecclesie nō possunt aliquid donare iure testamētis: possunt tñ donare de mobilibus cā elemosyne siue sint sani siue in egritudine etiā mortali cōstituti. Ex quibz colligit qz nō est idē dispēsare et testari. Et ep̄s permittitur de bonis ecclesie elemosynā facere et nō testari. ep̄ de testamētis. c. ad hec. Testatorem em̄ oportet esse dñm rerū de quibus facit testamentū. Sed dispēsatorē nō oportet esse dñm rerū de quibus facit elemosynas. Unde ē eo. c. qz nos. in glo. dicit: Clerici de rebus ecclesie nullū possunt facere testamentū cū earū p̄puetas nō sit sua. Similiter religiosus cum nō habeat proprium nō pōt facere testamentum: patet. xix. q. ii. c. quia. et in c. perlatum. Et si dicatur de Paulo primo heremita: qz in testamento reliquit collobium suū: id est tunicā superiorem Athanasio alexandrino episcopo: et tunicam interiōrē beato Antonio. Respondet Ricbar. qz quīs Paulus primus

heremita fuerit religiosissimus sanctitate: nō erat tamen in religionis statu. Unde nō est simile de heremitis et de illis qui sunt in statu religionis: vt patet in. §. seq. post prealleg. c. perlatū. Adhuc fatuus nō potest facere testamentū. et de successi. ab intesta. c. cum dilectus. Et insti. quibus nō est permittus facere testamentū. §. furiosi. Illum em̄ qui facit testamentū oportet esse cōpotē mentis sue p̄ illo tēpore quo facit testamentū. Secundo testamentum est irrationabiliter factū rōne rei testate cū quis facit testamentum de re quā nō habet. Sicut dicit de Zipethopo. Ipse em̄ cū in extremo vite venisset testamentū cōdidit in quo multa milia ducatorū in pios vsus dimittebat. Cū hō circūstantes interrogarent q̄s esset executor tāte pecunie distribuēs de. Respondit truffatorie. Dic est punitus vnde tractū est vocabulū illud aut vulgare puerbiū. Qui sta el p̄cro disse Zipethopo. Sunt et alij qui testantur de bonis que habent: tñ ad illos nō pertinetibus eo qz acquisita sunt per vsuras malos contractus: rapinas: iniusticias: fraudulētias: et h̄mōi: et debentur personis certis. Secus hō qm̄ illoz restitutio esset incerta. Tertio testamentū est irrationabiliter factū rōne modi testadi: puta: cū q̄s exheredat suos heredes qui exheredari nō meruerūt: dāns totū alijs. Talis facit cōtra equitatem iuris natus ralis: etiā si det ecclesie testamentum tale nō est seruādū. Propterea dicitur ab Augustino in sermone de cōi vita clerici corū. r. xvij. q. vlti. c. quicūqz. Quicūqz vult exheredato filio heredē facere ecclesie: querat aliū qui recipiat non Augustinum: et infra. Quidā em̄ cū filios nō haberet nec speraret res suas oēs retēto sibi vsufructu donauit ecclesie. Nati sunt illi filij: nec opināri reddidit episcopus que illi donauerat. In potestate habebat episcopus nō reddere: sed iure fori et non iure poli. i. quadā naturali equitate: vt dicit

Dominica Letare.

glo. ibidē. ¶ Scdm dubius vtrū execu-
 tores testamētorū teneātur cito: scilz in-
 fra annū executionē cōplere? Et respon-
 det Richar. in. iij. dist. xly. q̄ aut testas-
 tor: tēpus determinat infra qd̄ testamē-
 tum vult esse impletum: aut nō. Si sic:
 nō tenētur executores tēpore necessita-
 tis vsq; ad illud tēpus testamētū im-
 plere: nisi viderēt citi⁹ explendo se posse
 facere anime defuncti vtilitatē maiore.
 Tunc em̄ est in foro iudicij cōpelli non
 possent ad citius implendum tñ ad hoc
 eos cōscientia deberet compellere: quia
 presupponendū est qd̄ volūtas defuncti
 fuit vt illo modo et illo tēpore testamen-
 tum implerēt quo esset expediētius ani-
 me sue. Si aut̄ nō determinat tempus
 infra qd̄ velit testamētum impleri: tūc
 dico qd̄ aut executores habēt libere bo-
 na de quibus possint statim testamen-
 tum implere: aut nō habent. Si habēt:
 tūc implere tenentur cōcitius possunt:
 quia debitores sunt illis quib⁹ legata
 sunt facta. Et sicut dicit. ff. de regu. iur.
 In omnibus obligationibus in quib⁹
 dies non ponitur presenti die debetur.
 Unde illi executores qui per longū tem-
 pus tardant suā executionem implere:
 necatoribus egentū cōparantur. Pro-
 pterea dicitur. xij. q. ij. c. q̄ oblationes.
 Qui oblationes defunctorū aut negant
 ecclesijs: aut difficile reddūt: tanq̄ egē-
 tium necatores ex cōmunicentur. Et fm̄
 glosaz ibidē. hoc nō intelligitur de obla-
 tionibus voluntarijs: sed de illis bonis
 que relicta sunt ecclesijs. et. c. seq. adhuc
 dicitur: Qui oblationes defunctorū reti-
 nent: et illi qui in ecclesijs tradere demo-
 rātur vt infideles sunt ab ecclesia abij-
 ciendi. Executores etiā si illa bona retin-
 ent pro seipsis: sunt sicut fures et rap-
 tores: et sacrilegiū cōmittunt: sicut pa-
 tet. xij. q. ij. c. clerici. et. xvij. q. iij. c. sacris
 legum. Unde si executores infra annū
 saltem ammonitione episcopi pias vo-
 lūtates defunctorū non implent cū pos-
 sent si vellent: per episcopum debēt im-
 pleri: vt notat̄ ex de testamentis. c. nos

quidē. et. c. tua nobis. in glo. et. c. iohanni-
 nes. in tex. Si autem executores nō im-
 beant bona in p̄optu de quib⁹ possunt
 infra annū testamētū implere: nō cre-
 do ppter hoc qd̄ deuoluat̄ potestas eorū
 post annū ad episcopū. Tenentur
 facere qd̄ in se est vt bona habeāt: et do-
 bita debēt restituere cōcitius possunt.
 ¶ Tertiu dubiu erat: vtrū dilatio execu-
 tionis in aliquo p̄iudicat anime testa-
 toris. Et Respondet Richar. qd̄ sic. Cuius
 duplex est rō. Ana: qd̄ quāto citius
 ecclesie et pauperes quibus legatum est
 recipiunt illud qd̄ testator eis legauit:
 tāto feruētius et citius orant p̄ anima
 defuncti et orare tenētur: et quāto tar-
 dius recipiūt qd̄ eis legatū est: tāto
 tardiores sunt ad orandum et magis tar-
 dant orare p̄ anima eius: scz testator
 defuncti. Acceleratio aut̄ feruentia orationū
 pro anima defuncti: multū valet
 ad eius alleviationem et celeriorē execu-
 tionē. Alia ratio est: qd̄ sicut defuncti in
 charitate aliquid purgabile secum por-
 tantes in hac vita meruerunt vt ele-
 syne si p̄ eis dentur eis proficit non ad
 augmentū gr̄e: sed alleviationē et abbe-
 uationē pene. Si testator testamētū
 faciēs et in charitate decessēs testamen-
 tum suū faciēdo meretur vt eius execu-
 tio post mortē valeat nō ad augmentū
 gratie: sed ad alleviationē et abbeu-
 tionē pene sue. Et iō qñ testamētū suū
 citius executioni demādatur: tāto citius
 alleviatur: et quāto tardius sui testame-
 ti executio impletur: tāto tardius ceti-
 ris paribus incipit alleviari et tardius
 liberat̄. Si tñ legata sua nūq̄ soluerēt
 tur: nō ppter hoc perpetuo remaneret
 in pena: Quis ppter hoc multo tardius
 liberaretur ab ipsa. Et predictis parit̄
 q̄ gravissime peccent et q̄ magnā peni-
 tionē faciāt hi qui executiones testame-
 torū sibi cōmissas nō complēt. Cōcitius
 p̄nt habita cōpetēti oportunitate.
 ¶ Quō hi qui sunt in purgatorio iuu-
 ri possunt per suffragia viuorum et de
 suffragiorum fructu. Cap. 14.

ertia pars pietatis que de-
functis debetur dicitur suffra-
giorum communicatio. Et p-
huius intelligentia tria du-
bia erunt discurrenda.

Primum vtrum suffragia viuorum pro-
sint defunctis.

Secundum vtrum suffragia facta deter-
minate pro vno prosint oibus existenti-
bus in purgatorio.

Tertium vtrum defunctis prosint suffra-
gia facta a viuis existentibus in peccato
mortali.

Ad primum dubium possit aliqis arguere
q suffragia viuorum no p'sint defunctis.
Nam Apoc. xiiij. dicit: Opera em illoz se-
quuntur illos: ergo videtur q no iuan-
tur operib' alienis. Et Eccl. ix. dicit: de mor-
tuis: q no habet partem in opere qd sub
sole gerit: ergo idem qd prius. Sed in co-
trarium est illud qd scribit. ij. Machab.
xiij. Sancta et salubris est cogitatio pro
defunctis exorare: vt a peccatis soluantur.
Et Augu. in Ench. ait: No est negandum
defunctorum aias pietate suorum viuentium
relevari: cu pro illis sacrificium mediato-
ris offerit: vel elemosyne in ecclesia fiunt.
R'ndit Richar. q animarum quedam sunt
beate iam in celo: quedam sunt damnate in
inferno p peccato originali et actuali:
vel p originali solo quedam sunt in chari-
tate sua explentes penitentiam in purga-
torio. Beatis no prosunt viuorum suffra-
gia: q no indigent. Vn Augu. in Ench.
dicit: q sacrificia siue altaris siue qua-
ruocunq elemosynarum p defunctis valde
de bonis gratiarum actiones sunt. Et idem
habet ex de celebra. missa. c. cu marthe.
S. tertio loco. Danaris etiam suffragia no
prosunt: vt ostensum est. s. eodem sermone
sunt tñ consolationes viuorum. Animabus
aut existentiibus in purgatorio prosunt vi-
uorum suffragia: no ad augmentum gratie
gratum faciatis: sed ad pene earum mitiga-
tionem et obuiationem. Q: vt dicit Augu.
in Ench. Lu viueret in hac vita me-
ruerit vt hec sibi postea possent pdes-
se. Ad autoritate ergo Apoca. dicendum

q suffragia viuorum que fiunt p existentibus
in purgatorio: dicuntur opera eorum
inquantum in hac vita meruerit vt eis p-
desent: si p eis fieret. Ad autoritate vero
Eccl. s. dicendum: q p tanto mortui dicun-
tur no habere partem in opere qd sub so-
le gerit: q tali operi no cooperatur: ha-
bet tñ partem in fructu operis. Sed pro
confirmatione vera dicto: um notanda est
sententia Gregorij que ponit. xij. q. ij. in
ca. de defunctorum. Anime in q defunctorum
quattuor modis soluntur: aut oblatio-
nibus sacerdotum: aut precibus sanctorum:
aut charorum elemosynis: aut ieiunio cog-
natorum. Qd em sacre hostie oblatio plu-
rimum p'st defunctis apparet ex illo ex-
plo qd Grego. recitat in. iij. dialog. lib.
Inq't em q cu quidam monachus suus
noie Justus ad extremum venies tres se
habere occultos aureos indicasset et de
hoc igemiscens mortuus fuisset: pcepit Gre-
gorius vt corp' ei' cu trib' aureis in ster-
quilinio sepeliret. Tandem cuida e fratrib'
Gregorij pcepit vt vsq ad dies. xxx. om-
ni die p eo hostiam immolaret. Qui cum
iussa complexisset: is q defunct' fuerat i die
xxx. cuida fratri sibi germano apparuit.
Que german' requisit' id. Quomodo es?
Cui ille r'ndit. Vucusq male fui: sed iam
modo bene sum: q hodie comionem recepi.
Sic Grego. in preallegato. lib. ostendit
quatuor o'ones p'sint existenti' in purga-
torio. Narrat em de Pascasio: q cu vir
mire scitatis et virtutis extiterit et suo
tpe duo fuissent summi pontifices electi:
conuenissetq tandem ecclesia in vnu. Ipse tñ
Pascasio quasi ex errore aliu papa pretru-
lit: et in hac sententia vsq ad mortem per-
mansit. Qui cu esset defunct' et dalmati-
ca feretro superposita demoniacus tetis-
gisset: statim sanatus est. Post multu ho-
tpis cu Germanus capuanus eps bal-
neum ob gratiam sanitatis petisset predictu
Pascasium diaconem stantem et obsequentem
inuenit: q viso vehementer extimuit. Et
qd illicitantus vir faceret inq'siuit. Qui
p nulla alia ca se in loco illo penali des-
puratum asseuerit: nisi quia in illa causa

pōtifficis plus iusto sensit: et addidit dicens: Queso te deprecare deū p me: atq; in hoc cognosces q; exaudiri? s; si huc rediens me nō inuenieris. Qui cū p eo orasset et illuc post paucos dies redisset p dicitū Pascasiū in eodē loco minū me inuenit. Sunt et alia exēpla: q; breuitatis causa dimittimus. ¶ Scdm dubiū erat: vtrū suffragia facta determinate p toto p sint oibus existentib; in purgatorio. Et rñdet Rich. q; ad causandū penā concurrat virt; agētis et dispositio patiētis: q; act; actiuorū sunt in patiētie dispositio. vt d; .ij. de anima. Pōt ergo diminui alicuius pena: vel per diminutionē virtutis ex pre agentis: vel per diminutionē dispositionis ad patiendū ex parte sustinētis sicut et per augmentatiōē cuiuslibet istoz pena pōt augeri. Eū in equaliter dispositi ad patiendū ab equali virtute in equaliter patiunt. Propterea dicit Auicenna. vj. parte naturalū: q; multū dispositus ad tristitiā ex modica causa fortiter tristat. Qd aut dicitū est videm; in exēplo. Pena enī magnū onus portantis diminui pōt: vel p diminutionem grauitatis oneris: vel p aliquā pfortationē virtutis illius q; portat on;: quam inuit in ipso dispositio ad patiendū ab onere. Sic dico q; isto duplici modo puenit intelligere diminui penā existētū in purgatorio. Et quātū ad diminutionē pene mō pmo suffragia facta determinare p vno tm alijs nō p sunt: q; sic virt; eoz nō attingit nisi ad illuz ad quē determinant et cui applicant p intētionē agētis. S; mō scdo suffragia facta p vno p sunt alijs: q; mīa dei p uidente: suffragia facta p quocunq; in purgatorio omnibus alijs innotescūt. Et q; sese diligūt ex charitate: nec sibi inuicē inuident: imo oēs gaudēt de pene illi; alleviatiōe p quo facta sunt suffragia. Qdlibet aut gaudiū reddit gaudere minus dispositū ad penā tristitantiē: q; fm sentētiā Aris. ij. ethi. c. vi. Luiscūq; tristitie repugnat fm formam

generis quecūq; delectatio: et tō mōt gat eā. ¶ Notandū tm q; si suffragia fuerent p plurib; nō tātū pdesent cuiuslibet quātū si fierēt p vno solo: q; si tātū prodesent: sequerēt q; ille q; p vno defuncto teneret dicere missam vnam vnā p alio. si diceret vnā p illis duob; cuiuslibet solueret illud ad qd sibi teneret. Propterea bonū finitū qd sufficeret ad plenariā liberationē vni; aīe de purgatorio sufficeret ad liberationē oim; aliorū ad equalē penā obligatarū. Preterea consuetudo ecclesie esset inutilis: q; suffragia aliqñ facit p specialibus personis: que oīa falsa sunt. Fuere tamē qdam dicētes: q; suffragia facta p pluribus tātū p sunt cuiuslibet quātū si fierēt p vno solo: sicut cādela accensa p plurib; et lectio lecta p pluribus: tantū quēlibet iuuat: quātū iuuaret si p vno solo cādela accēderet vel lectio legeret. Sed respōdet Rich. q; hec exēpla non valēt: q; lumen cādele et vox doctoris se cōdicant per nature necessitatē. Suffragia aut cōdicantur per suffragatiōis intentionē. ¶ Tertū dubiū erat: vtrū defunctis p sint suffragia facta a viuīs existentibus in pctō mortali. Et rñdet Rich. in. iij. di. xlv. q; malus faciens aliqua bona opera p defunctis: aut facit ea sicut autor: aut sicut minister. Primo modo illa nō p sunt defunctis etiā si ea faciat minister bono ministro: nisi aliqñ per accidēs inquātū pauperes sancti p elemosynis receptis ab illo malo exētarat orandū p illis defunctis: p quibus ille malus homo eis elemosynas dedit. Et aut facit ea vt minister publicus dei et ecclesie: vt sacerdos q; celebrat missam vel erequias mortuoz: aut facit ea vt minister alicuius priuate persone. Primo modo dico q; p sunt defunctis: q; malicia ministri nō tollit efficaciam crāmēti. Si aut facit ea vt minister priuate persone aut illa persona quādo sibi precedit tale opus fieri et qñ factū est erat in charitate: aut nō, primo modo dō

Feria. II. post Letare. Sermo XLVIII

co q̄ p̄sunt defunctis p̄ quib⁹ fiunt: ⁊ siue ille qui mandauit fieri migrauerit de hac vita siue nō: q̄ hoc opus p̄uicā paliter ipsi⁹ est qui hoc fieri mandauit. Si nō erat in pctō mortali: aut hoc erat q̄n mandauit fieri: aut q̄n opus executioni mādatū est. Si primo mō dico q̄ illa opera nō p̄sunt defunctis p̄ quib⁹ fiūt: q̄uis sit in charitate p̄ illo tēpore quo suum mandatū executioni demādat: nisi tūc illud iterū fieri demādetur: aut demādatiōne factam de nouo acceptet: q̄ opus ipsi⁹ nō est nisi in quā tum illud fieri mādat vel acceptat. Si autē erat in peccato mortali q̄n demādat opus bonum executioni qui erat in charitate q̄n precepit fieri: dico q̄ tunc opera p̄sunt defunctis pro quibus fiūt maxime: q̄ sunt a precipiēte rōne illius actus uolūtatis quā habuit q̄n ea fieri precepit: uerūtamen cū nemo sciat utrū odio an amore dignus sit: nō debēt homines retrahi a cōmunicatiōe suffragiōrū erga defunctos. Et potissimū tenere debet unusquisq̄ firmiter q̄ semp̄ ualet missa et alia bona que facit hō ut minister ecclesie. Supradicte itaq̄ sunt pietatis partes: quam debēt uiui mortuis exhibere. Sed si q̄s posset ad purgatorium vsq̄ descendere: audiret p̄fecto clamātes ⁊ eiulātes q̄ plurimos ac uoce querula lamētantes. Audirentur quidē patres ⁊ matres di. O filij ingratij quibus bona nostra dimissimus succurrite nobis. Audirent uiri suas uxores uocantes. O uxores impie in quibus confidentiā habētes: diuitias n̄ras uobis dimissimus: subuenite miseris ⁊ nos adiuuate: ut eruamur ab his atrocissimis penis. Audirentur ⁊ alij clamātes: O cōmissarij: o executores testamētōrū nostrorū expeditē fideliter q̄ uobis commissimus. Adulti nāq̄ sunt ⁊ quasi innumerabiles q̄ citius a purgatorio liberent si uiuētes illos iuauerēt. Itarco precurent oēs benigne ⁊ charitatiue orare pro defunctis: aliaq̄ pietatis opa illis impēdere: ut sic mereamur in hoc seculō

dei obtinere gratiā: ⁊ in futuro sempiternā gloriā. Amen.

¶ Feria scōda post Letare: de purgatorio ⁊ atrocissimis penis: quibus puniuntur aie illoꝝ qui nō satisfecerūt in hac uita de pctis suis. Sermo. xlvij.

Pse autē iesus

nō crederet semetipsum eis. Scribunt hec uerba Job. ij. ⁊ in euange. hō die. Raro fides inuenit in hoīb⁹ huius mundi: qui cum sepe blandiantur multum amicis: eorūq̄ se fateantur beniuolos: adueniente tñ necessitate: aduersitateq̄ ingruente desiciunt: p̄pterea saluator noster qui preuidebat se tempore passionis sue ab oīsibus derelinquendū nō crederet semetipsum eis qui crediderant in nomine eius p̄pter signa que faciebat. Quo exemplo edocemur: ut ⁊ nos dum possumus: dū uiuimus: dū facultas adest: aie nostre salutes accuratissime procurem⁹. Neq̄ fidendum est multum in parentibus: aut filiis: in uiris aut uxoribus: in domesticis uel amicis: quoniam ut dictum est in precedenti sermone consueuerūt tales charos suos defunctos tradere obliuioni. Et quoniam pleriq̄ penitentiam negligūt in suis peccatis in hac uita implere: estimantes mitissimā satisq̄ leuem penam esse: ⁊ quandoq̄ nullam penam. s. purgatorij. Itarco in p̄ncipi ser. de ipso purgatorio erim⁹ locuturi: de q̄ tria mysteria erūt declarāda.

Primū dī ueritatis.

Secūm penalitatis.

Tertiū locūditatis.

¶ De ueritate ⁊ loco purgatorij ⁊ de illis q̄ post hāc uitam anteq̄ euolēt indigent purgari.

Cap. i.

Quimū mysteriū declarādus de purgatorio dī ueritatis. In quo tria sunt dubia absoluenda.

Primū utrū sit ponere penā purgatoriam post hanc uitam.